

Grote Sterns aan het strand van IJmuiden in 1977

Piet Munsterman

Door de verlenging van de pieren enige jaren geleden en de hiermee nog steeds gepaard gaande aanspoeling van zand is een stuk strand ontstaan dat bij eb ruim 1 km breed is en waarop vlak naast de pier zelfs duinvorming plaatsvindt. Daar dit gebied rustiger is dan de overige delen van het strand en bovendien op het broedgebied van de Grote Stern gelijkt, kan men er de laatste jaren steeds meer exemplaren van deze mooie vogel in de trektijd aantreffen.

Het strand en het gebied bij de duintjes biedt in het najaar de Grote Sterns een mooie rustgelegenheid op hun tocht naar het zuiden.

Dit jaar zag ik op 16 april de eerste 2 Grote Sterns. Het Visdiefje was er al een paar dagen eerder gesignaleerd.

Hoewel lang niet alle doortrekkende sterns hier neerstrijken maar meteen doorvliegen, zie je telkens twee of meer Grote Sterns bij de al aanwezige sterns neerdalen. Zo kan het gebeuren dat er zich grote groepen vormen. Zodra er nieuwe sterns bijkomen ontstaat er in de groep een grote beroering waarbij ze met omlaaghangende vleugels luidruchtig roepend om elkaar gaan draaien en het is geen zeldzaamheid als er gecopuleerd wordt. Soms staat het mannetje alleen maar op de rug van het schijnbaar onverschillige vrouwtje zonder dat het echt tot een paring komt.

Door een enkele, soms onverklaarbare, alarmkreet kan de hele groep ineens opvliegen. Dan vinden er opnieuw groeperingen plaats, meestal op de plek waar al sterns staan. Een deel vliegt zeewaarts om verder naar hun broedplaats te gaan.

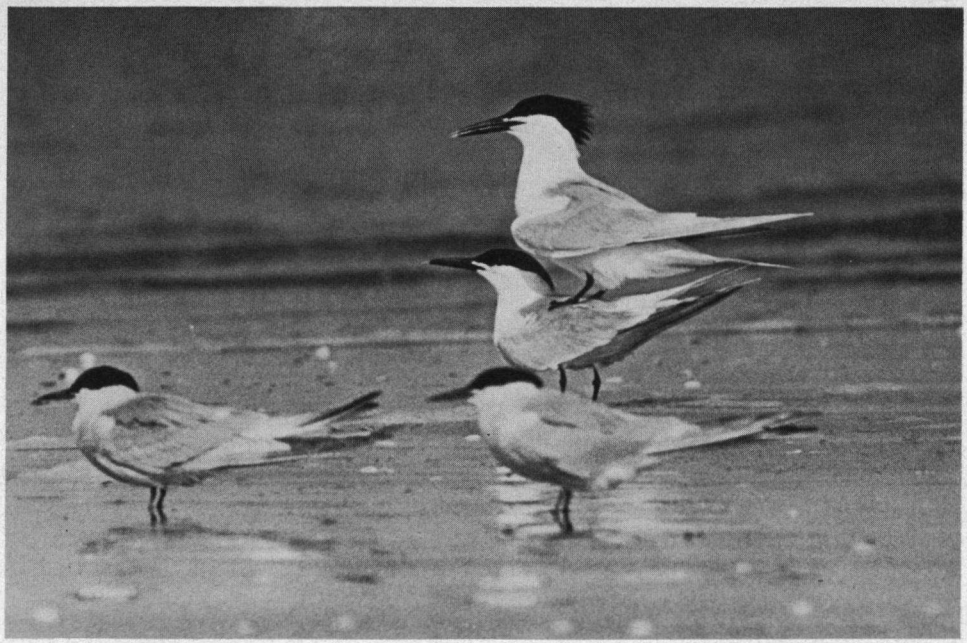
Hun verblijf in het voorjaar op het strand is dan ook maar van korte duur. Hun haast om weg te komen is wel verklaarbaar, want een krappe drie maanden later zijn ze alweer op de terugweg met hun vliegvlugge jongen. Begin mei zijn er de grootste groepen. Op 7 mei was het een aan- en afvliegen van Grote Sterns.

De grootste groep (75) zat er om een uur of tien, terwijl er om 12.30 uur geen stern meer op het strand zat. Om 3 uur kwamen er weer verschillende binnen en om een uur of 5 waren er weer flinke aantallen. Bij de Grote Sterns zijn vaak ook grote groepen Visdieven, een enkele Dwergstern en wat Zwarte Sterns en vaak ook wat Dwergmeeuwen. Na half mei neemt het aantal sterns snel af. Daar het strandseizoen aanbreekt wordt het minder interessant om en nabij de pier. Toch was het dit jaar voor mij een nieuwe ervaring toen ik op 26 juni 60 Visdieven en 40 Grote Sterns bij de pier aantrof. De daaropvolgende morgen telde ik zelfs zo'n 60 Grote Sterns. Waarschijnlijk is hier sprake van een kolonie die door hoog water haar broedplaats verloor.

Balle van Grote Sterns, strand IJmuiden, mei 1977.

Foto: Piet Munsterman.





Grote Sterns, strand IJmuiden, mei 1977. Soms staan de mannetjes een hele tijd op de rug van vrouwtjes.
Foto: Piet Munsterman.

ren heeft zien gaan en waarvoor het opnieuw beginnen te laat was. Wel vond er zo nu en dan echt balts plaats. Dit is in tegenstelling met de groepen Grote Sterns die we eind juli, begin augustus aantreffen op het strand. Hun verblijf duurt nu langer en ze zijn vergezeld van hun om voedsel bedelende jongen. De groep kan dan wel uitgroeien tot zo'n 200 à 300 stuks (13 augustus). Naast het vissen in zee en baden in de branding om hun ruiveren kwijt te raken (de volwassen vogels zien er verfomfaaid uit en hun schedel is veel witter) doen ze niet veel anders dan rust zoeken aan het strand. Het aantal Grote Sterns neemt na half augustus langzaam af (3 sep-

tember 30 stuks, 17 september 7 stuks). Laten we hopen dat dit gebied zijn aantrekkelijkheid voor de vogels zal blijven behouden en dat het volgend voorjaar weer een even groot aantal hier weer even zal vertoeven. We mogen blij zijn dat de plannen om een soort buitenhaven voor Amsterdam naast de Zuidpier te graven voorlopig niet goedgekeurd zijn of zullen worden, want anders gaat er hier weer een vrij uniek stuk natuur in deze contreien verloren (zie ook 'Het Vogeljaar' 21 (1): 265-268 & 25 (6): 307).

● P. Munsterman, Halbertsmastraat 58, Haarlem.

Zie ook: **Maler, Robert (1978):** Vorsaison am Strand. Tier + Naturfotografie 9 (1): 9-11.

In 1974 rapporteerde de British Trust for Ornithology dat gekoppeld aan de voortdurende achteruitgang van sterns als broedvogel in Europa steeds grotere aantallen van deze in Engeland geringde vogels werden teruggemeld aan de westkust van Afrika. De rapporten vermelden dat het grootste deel door kinderen wordt gevangen.

Catastrofale toename van jacht op sterns in Afrika

Van 1968 tot 1972 werden in Afrika de ringen van 123 Dougalls Sterns en 475 Grote Sterns gevonden, hetgeen grote verontrusting wekte bij British Trust for Ornithology (BTO) wegens de verliezen, die deze gegevens aanwijzen. Het aantal geringde vogels in een troep sterns, zelfs als de soort in grote aantallen geringd is, zal normaal gesproken onder de 10% blijven. Bovendien worden vele geringde vogels, die gevangen worden, niet gemeld.

Daarom heeft de British Trust for Ornithology (BTO) aan iedere vinder van een in Groot-Brittannië geringde stern een brief gestuurd met het verzoek om alle onbescha-

digde vogels weer los te laten, nadat hij de ringnummers heeft opgenomen of geconstateerd heeft dat de dieren niet geringd zijn. Ook werden er brieven gezonden aan scholen en soortgelijke instellingen langs de westkust van Afrika met het verzoek om medewerking bij het tegengaan van het doden van sterns door kinderen. Prof. dr. F. Goethe, oud-directeur Vogelwarte Helgoland te Wilhelmshaven, meldde eveneens een catastrofale toename van de jacht op sterns, vooral op de Grote Stern, in landen aan de Atlantische kust van Afrika.

De kwestie werd in handen gelegd van de Britse sectie van de ICBP en de voorzitter, prof. W. H. Thorpe, zond persoonlijk brieven aan de betreffende afdelingen van 15 universiteiten in 5 Westafrikaanse landen

over het vangen en doden van sterns door kinderen.

Vervolgens werd een brief gestuurd aan de Kabinets-secretaris van de regeringen in deze landen. Daarin werd gewezen op het feit dat verscheidene Europese naties zich ernstig ongerust maakten over de achteruitgang van het aantal sterns in de broedkolonies in Europa, vooral van de Grote Stern, de Dougalls Stern, het Visdiefje en de Dwergstern. Aangezien het bekend is dat vele vogels van deze soorten de winter doorbrengen aan de Afrikaanse westkust, mag men aannemen dat de verliezen daar plaatsvinden. Hij vroeg of deze soorten voorkwamen op de lijst van volledig beschermde vogels in het betreffende land en welke stappen de regering van plan was te nemen om hen te beschermen. Hij voegde daar aan toe, dat als er moeilijkheden waren bij het verwezenlijken van deze bescherming, hij bereid was technische adviezen en hulp te verstrekken. Hij dacht daarbij vooral aan afbeeldingen van de verschillende soorten en gegevens betreffende de identificatie.

De ontvangen antwoorden waren bemoedigend en een aantal regeringen verzocht om richtlijnen voor de identificatie. Daarom besloot men eenvoudige, geïllustreerde folder uit te geven, die gezamenlijk werd ontworpen door dr. W. R. P. Bourne, die de tekst verzorgde, en Crispin Fisher, zoon van wijlen James Fisher, die de afbeeldingen en de lay-out voor zijn rekening nam. Deze folder wordt aan alle betreffende regeringen en andere lichamen in West-Afrika toegezonden. Bovendien zal voortdurend met deze landen contact worden onderhouden. De Nederlandse sectie van de ICBP, die zich eveneens zorgen maakte over het afnemen van het aantal sterns, is mede-sponsor van de folder en draagt bij in de kosten.

● R. D. Chancellor

(vertaling Dr. J. de Lange)

De Kievit als jachtvogel

In ons vorige nummer vermeldden wij de Kievit als belangrijkste jachtvogel in Dene-marken en wel van 1 september tot en met 31 december. Nu is er in Roosendaal een touroperator die voor het najaar 1977 speciale jachtreizen heeft georganiseerd naar Ierland. Behalve de jachtreizen naar Carlow en Longford voor de jacht op onder meer diverse eendsoorten, ganzen, snippen, Houtduiven en Houtsnippen wordt vanaf 2 september ook een reis (gidsen, honden, jachtvergunningen inclusief) naar Tuam aangeboden voor de jacht op, behalve op de reeds bovengenoemde vogelsoorten, óók op Kieviten. Door middel van advertenties hoopt de touroperator op minder milieubewuste Nederlandse jagers. Invoer van bij ons beschermde Kieviten die in Ierland zijn gescho-ten is echter verboden.

Trekvogels slachtoffer van slecht weer

De Beierse politie heeft op 6 december 1977 automobilisten gewaarschuwd uit te kijken voor grote zwermen vogels die plotseling op de weg kunnen neerstrijken. De waarschuwing werd gegeven nadat het afgeiopen weekeinde een zwerm van 10.000 vogels de weg had geblokkeerd. Volgens biologen raken de vogels uitgeput door de harde wind en de kou tijdens hun vlucht over de bergen (Algemeen Dagblad, 7 december 1977).

Eén van de vele berichten waaruit blijkt dat trekvogels ernstig gehinderd kunnen worden door slechte weersomstandigheden en daardoor ook grote verliezen kunnen leiden. Over welke vogelsoorten het in dit persbericht ging hebben we nog niet kunnen achterhalen.

Gekleurde Stormvogeltjes

In Frankrijk werden in het voorjaar 1977 enkele honderden Stormvogeltjes voorzien van een kleurmerk op de stuit. De gebruikte kleuren waren geel (verkleurend naar bruin), rood (verkleurend naar roze), groen en blauw. Bij wijze van proef werden bovendien enkele individuen gemerkt met een geel plastic bandje op de rug (30 x 15 mm). Iedereen die, een op bovenvermelde wijze, gemerkt Stormvogeltje waarneemt wordt verzocht dit te melden aan het Centre de Recherches sur la Biologie des Populations d'Oiseaux, 55 rue de Buffon, 75005-Paris, Frankrijk. Gevraagd worden: de juiste datum, plaats van de waarneming en de waargenomen kleur.

Behoudt de Biesbosch = Behouden Biesbosch

De Vereniging Behoud Biesbosch (Burgemeester Vlakklaan 18, 4927 AB Hooge Zwaluw, tel. 01684 - 26 58, bgg 24 25) gaf een rapport uit. Het begint met een samenvatting, vervolgt na een inleiding met een schets van de huidige situatie (hoofdstuk 1), met een waardering ervan (hoofdstuk 2) en besluit met concrete voorstellen voor uitvoerbare maatregelen. De vereniging is bereid op verzoek de voorstellen nader toe te lichten en naar vermogen te steunen de maatregelen daadwerkelijk uit te voeren. Zij wil iedereen dringend uitnodigen binnen de mogelijkheden initiatieven te ontwikkelen om het gebied te behouden voor mensen, dieren en planten.

Kleine Zwanen

In 'Stentor' (jaargang 13, nr. 3, oktober 1977) van de BJN-VZW (K. Ledeganckstraat 35, 9000-Gent) schrijft Walter De Block over voedsel- en slaapvluchten en foeragegedrag op de graslanden en akkers door Kleine Zwanen op Walcheren in december 1975.